

Bitoriana Garmendia Odriozola

*Beasain, Gipuzkoa
(1935)*

Aurkibidea

Biografia



Arriaran auzoko eskolara joan zen 14 urte bete zituen arte. Baserriko bizimodua bete-betean ezagutu zuen eta oso azalpen interesgarriak eman zituen gai nagusi horren inguruan: besteak beste, baserriko lanak, ohiturak, gaztetako ibilerak eta mendi-erromeriak. Beasaingo euskara eta ahozko ondarea aztertzeko bekarako oso lagungarria izan zen.

Zintak

BEA-043

- **Proiektua:** Beasaingo euskara eta etnografia

- **Elkarrizketatzailea(k)**: Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data**: 2006-01-31
- **Iraupena**: 63 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Alberdi Bilbao, Itziar

BEA-044

- **Proiektua**: Beasaingo euskara eta etnografia
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Alberdi Bilbao, Itziar
- **Data**: 2006-01-31
- **Iraupena**: 22 min
- **Euskarria**: MiniDV

Pasarteak

1. Baserría eta ingurua

- **Erref**: BEA-043/001
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 00:00:00. **Bukatu**: 00:01:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Baserrian jaiotakoa. Ingurua asko aldatu da; desagertutako baserrien izenak, errota. Toponimia.

2. Baserriko sukaldea

- **Erref**: BEA-043/003
- **Iraupena**: 0:02:00. **Hasi**: 00:02:30. **Bukatu**: 00:04:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Baserría nolakoa zen. Sukaldean: beheko sua, tximinia, etab. Amak taloak prestatzen zituen. Taloak nola egiten diren; sekretua eskuetan dago. Irinak ere garrantzi handia du.

3. Garaian garaiko jakiak; zezina eta mondejuak

- **Erref**: BEA-043/005
- **Iraupena**: 0:03:10. **Hasi**: 00:05:00. **Bukatu**: 00:08:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Zer jaten zuten; garaian garaikoa. Ardiaren haragiarekin, zezina eta "mondejuk" egiten zituzten. Txerri-hiltzea noiz izaten zen. Txerri-puskak auzoko baserritarren artean banatzen zituzten. "Txerri-erregalok".</p>

4. Baserriko elikagaiak

- **Erref:** BEA-043/006
- **Iraupena:** 0:04:20. **Hasi:** 00:08:10. **Bukatu:** 00:12:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Jatekoa baserrian: porru-patatak; tomatea, eta abar. Entsaladarik edo dilistarik ez zen jaten. Jai egunetan zer jaten zuten. Oilategiak kanpoko aldean izaten zituzten. Gaztainak, intxaurrak, etab.

5. Jakiak; ahia, arto-zopa...

- **Erref:** BEA-043/007
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:12:30. **Bukatu:** 00:14:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Jatekoen inguruko azalpenak. "Ahie"; "arto-zopea", eta abar.

6. Beasaingo plazara saltzera

- **Erref:** BEA-043/008
- **Iraupena:** 0:04:00. **Hasi:** 00:14:40. **Bukatu:** 00:18:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Beasaingo plazara joaten ziren barazkiak edo esnea saltzera. Feria, plaza, etab. Astoarekin plazara edo errotara nola joaten ziren azaltzen du.

7. Artzainak neguan baserrietara etortzen ziren

- **Erref:** BEA-043/009
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:18:40. **Bukatu:** 00:21:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Artzainek negua inguruko baserrietan ematen zuten; ardiak auzoko larreetan izaten zituzten.

8. Mandoak ere ostatu hartzera

- **Erref:** BEA-043/010
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:21:15. **Bukatu:** 00:23:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Auzoan egin ziren lan handi batzuetan mandoak erabili zituzten materiala garraiatzeko; lana amaitutakoan beraien baserriko ukuiluan gordetzen zituzten mandoak.

9. Laia, goldea, ereintza eta belar-ondoa

- **Erref:** BEA-043/011
- **Iraupena:** 0:03:35. **Hasi:** 00:23:15. **Bukatu:** 00:26:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

<p>Baserriko bizimodua; lanak asko aldatu dira. Laian nola egiten zuten. Soro-sail handiak. Zer ereiten zuten. Belar-ondoa nola egiten zen.</p>

10. Gari lanketa

- **Erref:** BEA-043/012
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 00:26:50. **Bukatu:** 00:29:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Garia
- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Gariaren inguruko lanen azalpenak: noiz erein, ebaki, gari-balak egin, garia metatu, garia jo; etab. Makinak iritsi ziren arte, gari-jotzea harri baten kontra egiten zen ganbaran.

11. Auzolanaren inguruko azalpenak

- **Erref:** BEA-043/013
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:29:45. **Bukatu:** 00:31:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Garia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Auzolana nola antolatzen zen. Garai batean baserri batean gari-jotzea zegoela adierazi eta auzokoei deitzeko, izarak jartzen zituzten etxe ondoan. Garia jotzeko makinak azaldu zirenean, Bitorianaren aitonak bat erosi eta auzo guztian jarduten zuen gari-jotzen.</p>

12. Gari-garbiketa

- **Erref:** BEA-043/014
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:31:55. **Bukatu:** 00:34:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Garia
- Baserrria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Gari-garbitzea. Aleak kutxatan gordetzen zituzten. Zein errotatara eramaten zuten garia. Errotariaren lana. Gariak izugarrizko lana izaten zuen; lan zikina gainera.

13. Arto zuriketaren unea

- **Erref:** BEA-043/015
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:34:45. **Bukatu:** 00:36:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Artoa
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

<p>Artoaren inguruko lanen azalpena. Arto-zuriketa gauez izaten zen; familia elkartu eta kontu-kontari ibiltzen ziren, edo arrosarioa errezatzen zuten. Etxeko giroa.</p>

14. Meza kontuak

- **Erref:** BEA-043/016
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:36:10. **Bukatu:** 00:38:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

<p>Jai egunetan goizean goiz joan behar izaten ziren mezetara. Elizatik itzulitakoan, behiei jaten emateko "ganajatekoa" egin behar izaten zuten. Gurasoek eta adineko jendeak meza nagusira joateko ohitura izaten zuten. Emakumeak taldean bueltatzen ziren baserrira. Bazkalostean, bezperetara joaten ziren gazteak. Elizara, Arriaran auzora joaten ziren. Bezperak amaitu ondoren erromeriaren batera joateko denbora izaten zuten.</p>

15. Eskolako kontuak; irakaslea, ikasgaiak...

- **Erref:** BEA-043/017
- **Iraupena:** 0:03:15. **Hasi:** 00:38:35. **Bukatu:** 00:41:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Arriarango eskolara joan zen 14 urtera arte. Auzo desberdinetako umeak elkartzen ziren bertan. Irakaslea, donostiarra. Zer ikasten zuten. Dotrina Arriarango abadearekin ikasten zuten. Klaseak erdaraz izaten ziren baina beraien artean euskaraz hitz egin zezaketen.

16. Eskola utzi eta neskak neskame joaten ziren

- **Erref:** BEA-043/018
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:41:50. **Bukatu:** 00:43:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Eskola amaitu eta neska-mutilen irteera zein izaten zen. Neska asko neskame joaten ziren.

17. Beasain inguruko erromerietako kontuak

- **Erref:** BEA-043/020
- **Iraupena:** 0:04:00. **Hasi:** 00:46:00. **Bukatu:** 00:50:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Salbatore; Arriaran; Kizkitzako jaiak. Soinujolea egoten zen eta jende ugari batzen zen erromerian. Inguruko herrietatik jendea gerturatzen zen: Urrestilla, Zumarraga, etab. "Jazbana". Neskatan-mutiletan; dantza kontuak. Oinez joaten ziren leku guztietara. Erromerietara joateko janzten zituzten arropak. "Gutxikin gustora". Baserriko lanak aurreratzen zituzten dantzara joateko.

18. Soinujolearekin dantzan

- **Erref:** BEA-043/021
- **Iraupena:** 0:04:00. **Hasi:** 00:50:00. **Bukatu:** 00:54:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Mendi-erromeriak jai egunetan. Neguko igandeetan musika egoten zen Beasainen. Neskatan-mutiletan. Mutil taldeen artean sarritan liskarrak edo borrokak izaten ziren. Murumendin ere sarritan egoten zen soinuroleren bat. Garingo osaba batek ahoko soinua jotzen zuen. Haren inguruko kontuak.

19. Dantza soltea bai; lotua debekatuta

- **Erref:** BEA-043/023
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:54:25. **Bukatu:** 00:56:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

<p>Erlijioaren eragina gizartean. Dantza soltea egitea ondo ikusia zegoen, baina dantza lotua bekatua zen. Abadearen sermoiak. Kongregazioak.</p>

20. Jaunartze txikia eta handia

- **Erref:** BEA-043/024
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:56:25. **Bukatu:** 00:58:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak

Laburpena:

<p>Jaunartzea Arriaranen egin zuen. Jaunartze txikia eta handia. Ospakizunak.</p>

21. Aldaketak erlijioan eta gizartean

- **Erref:** BEA-043/025

- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:58:15. **Bukatu:** 01:00:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Gizartea nola aldatu den. Gurasoen garaitik beraien sasoiara ere aldaketa ugari.

22. Murumendiko dama

- **Erref:** BEA-043/026
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 01:00:05. **Bukatu:** 01:02:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Belaunaldien arteko harremanak. Antzinako ipuinak. Murumendiko dama. Dama-zuloa.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-12-30

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com